

COVID-19 პანდემიის გავლენა ევროკავშირის ქვეყნებთან საქართველოს საექსპორტო ურთიერთობების სტატისტიკურ ტენდენციებზე

ნინო აბესაძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ასოცირებული პროფესორი, ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი

ნინო მებაღიშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
დოქტორანტი

ნაშრომში განხილულია ევროკავშირის ქვეყნებთან საქართველოს საგარეო ვაჭრობის ძირითადი ტენდენციები, გაანალიზებულია საგარეო ვაჭრობის ძირითადი სტატისტიკური მაჩასიათებლები, გამოვლენილია საექსპორტო ურთიერთობების თანამედროვე ტენდენციები, დეტალურადაა მიმოხილული სასაქონლო სტრუქტურაში განხორციელებული ცვლილებები, აგრეთვე საკვლევ პერიოდში გეოგრაფიულ სტრუქტურაში გამოხატული ტენდენციები. ექსპორტის გეოგრაფიული სტრუქტურის დახასიათებისას აქცენტი გაკეთებულია პერიოდის ტოპ-სამეულის ქვეყნებთან საექსპორტო ურთიერთობების მაჩასიათებლებზე. გაანალიზებულია თითოეული პერიოდისათვის დამახასიათებელი სასაქონლო სტრუქტურული ცვლილებები, გაანალიზებულია საგარეო ვაჭრობის დონის მაჩვენებლები, ექსპორტისა და იმპორტის ქვოტების საფუძველზე გაანალიზებულია ეკონომიკის გახსნილობის მაჩასიათებლები. საბოლოო შედეგების მიხედვით ნაშრომში გაკეთებულია შესაბამისი დასკვნები.

საკვანძო სიტყვები: ევროკავშირი, ექსპორტი, ტენდენცია, საგარეო ვაჭრობა.

გლობალიზაციის თანამედროვე ეტაპზე საქართველო აქტიურად არის ჩართული საერთაშორისო ინტეგრაციულ პროცესებში, რაც ქვეყანას საშუალებას აძლევს აიმაღლოს ეროვნული სტანდარტები. მიუხედავად იმისა, რომ საქართველო მრავალი გამოწვევის წინაშე დგას და პირველ რიგში ეს დაკავშირებულია Covid-19 პანდემიასთან, რომელმაც შეაფერხა ქვეყნის ეკონომიკური პარამეტრების ზრდა და გაამწვავა არსებული ეკონომიკური პრობლემები, ფაქტია, Covid-19 პანდემიამ სერიოზული ზეგავლენა იქონია, როგორც ცალკეული ადამიანების ცხოვრებაზე, ისე მსოფლიო ეკონომიკაზე. (პაპავა ვ., 2020) საქართველო აქტიურად ცდილობს ჩაერთოს მსოფლიო ეკონომიკაში ეროვნული ეკონომიკის ინტეგრაციით. ეს აუცილებელია, რადგან მდგრადი ეკონომიკური ზრდა უნდა გახდეს ქვეყნის სრულფასოვანი განვითარების გარანტია და ხელი შეუწყოს უმწვავესი სოციალური პრობლემების გადაჭრას. (დაღანიძე გ., 2018)

ფაქტია, საქართველოს საერთაშორისო ეკონომიკურ სივრცეში ინტეგრაციისათვის სავაჭრო პარტნიორ ქვეყნებთან ეკონომიკური ურთიერთობების გაღრმავება, დივერსიფიკაციისკენ მიმართული პოლიტიკა, ორმხრივი და მრავალმხრივი სავაჭრო ურთიერთობების, ასევე პრეფერენციული და თავისუფალი ვაჭრობის რეჟიმების განვითარება, ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შეთანხმების გამოყენების ხელშეწყობა - ქვეყნის უმთავრესი პრიორიტეტებია. (ძევისაური ლ., 2020) ქვეყნის ევროინტეგრაციული კურსიდან გამომდინარე მნიშვნელოვანია ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმების (DCFTA) პირობებში მისი ეკონომიკური ინტეგრაციის გაღრმავება ევროკავშირის ქვეყნებთან. ამიტომ საექსპორტო სავაჭრო ურთიერთობების სტატისტიკური ანალიზი, თანამედროვე ტენდენციების გამოვლენა პანდემიის პირობებში აქტუალური, მნიშვნელოვანი და აუცილებელია. (Abesadze N. , 2015) დღეს სიტუაცია ისეთია, რომ ევროკავშირთან საექსპორტო ურთიერთობების მაჩასიათებლების გაუმჯობესების მიუხედავად, საგარეო ვაჭრობის

საღდო უარყოფითია (Gelashvili, Abesadze, & Abesadze, 2015) და ბოლო მონაცემებით -1,153,434 ათასი აშშ დოლარია, რაც წინა წელთან შედარებით -23%-ითაა შემცირებული. აღსანიშნავია, რომ 2009-2020 წლებში ევროკავშირთან ექსპორტის საშუალო წლიური ზრდის ტემპმა 110% შეადგინა, მაშასადამე, აღნიშნულ პერიოდში ექსპორტის მოცულობა საშუალოდ 10%-ით იზრდებოდა. ევროკავშირის ქვეყნებთან საქართველოს საექსპორტო ურთიერთობებში ორი პერიოდი გამოვყავით: 2014 წლამდე და 2014 წლის შემდგომი. 2009-2014 წლებში ევროკავშირთან ექსპორტის საშუალო წლიური ზრდის ტემპი 2015-2020 წლის მაჩვენებელს თითქმის 19%-ით აღემატებოდა და შეადგენდა 121%-ს, შესაბამისად, 2015-2020 წლებში საშუალო წლიური ზრდის ტემპი გაუტოლდა 102%-ს.

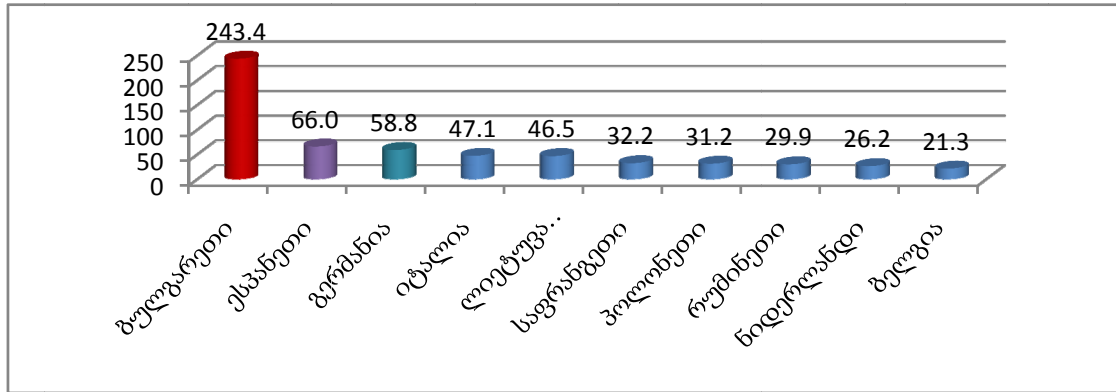
ცხრილი 1. ექსპორტის სტატისტიკური მაჩვენებლები 2009-2021 წლებში
(მლნ. აშშ დოლარი)

წლები	ექსპორტი	ექსპორტი ევროკავშირის ქვეყნებთან	წილი %
2009	1133.6	229.5	20.2%
2010	1677.5	291.4	17.4%
2011	2186.4	410.6	18.8%
2012	2376.6	332.1	14.0%
2013	2910.3	577.5	19.8%
2014	2861.0	599.5	21.0%
2015	2204.1	623.3	28.3%
2016	2117.1	550.5	26.0%
2017	2745.7	642.2	23.4%
2018	3379.7	712.9	21.1%
2019	3798.4	805.7	21.2%
2020	3343.4	696.8	20.8%
2021	4242.3	717.1	16.9%

წყარო: ცხრილი შედგენილია ჩვენ მიერ საქსტატის მონაცემების საფუძველზე (www.geostat.ge)

როგორც ცხრილიდან ჩანს, არაერთგვაროვანი იყო ექსპორტში ევროკავშირთან ექსპორტის პროცენტული წილის მაჩვენებლების დინამიკა. ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი დაფიქსირდა 2015 წელს და ის 28,3%-ს შეადგენდა. შემდეგ ვლინდება წილის მაჩვენებლის შემცირების ტენდენცია და ბოლო მონაცემებით, 2021 წელს 16,9%-ს გაუტოლდა. საკვლევ პერიოდში (2009-2020) ევროკავშირთან ექსპორტის გეოგრაფიული სტრუქტურა არსებითად არ შეიცვალა. თუ 2009 წელს ქვეყნების საექსპორტო ხუთეულს ქმნიდა ბულგარეთი, გერმანია, ესპანეთი, ბელგია და საბერძნეთი, 2014 წელს მეორე პოზიციაზე დაწინაურდა იტალია, გერმანია კი ათეულს მიღმა დარჩა. ხოლო ხუთეულში აღმოჩნდა ლიეტუვა. 2020 წელს კი საექსპორტო ურთიერთობები გერმანიასთან ისევ გააქტიურდა და საკმაოდ მაღალი მაჩვენებლით, 61,39 მლნ აშშ დოლარით, დაიკავა ადგილი საექსპორტო სამეულში. 2020 წლის მონაცემების მიხედვით ევროკავშირის ქვეყნებში ექსპორტის საერთო მოცულობაში ყველაზე დიდი იყო ბულგარეთის ხვედრითი წილის მაჩვენებელი (45%). 2014 და 2009 წელს ის შესაბამისად 28% და 36%-ს შეადგენდა, ესპანეთთან საქონლის ექსპორტის წილმა ევროკავშირის მთლიან ექსპორტში 2020, 2014 და 2009 წლებში შესაბამისად შეადგინა 12%, 12% და 10%. 2020 წელს ექსპორტის მაჩვენებლით ევროკავშირის ქვეყნების ათეულში დაემატა პოლონეთი და რუმინეთი, რომლებიც 2014 წელს არ შედიოდნენ პირველ ათეულში, თუმცა 2009 წელს რუმინეთი ტოპ ათეულის წევრი იყო. აღსანიშნავია ისიც, რომ 2020 წელს, 2014 და 2009 წლებისგან განსხვავებით, ევროკავშირის ქვეყნების საექსპორტო ათეულში აღარ გვხვდება საბერძნეთი და ჩეხეთი. საინტერესოა შეიცვალა თუ არა მდგომარეობა 2021 წელს?

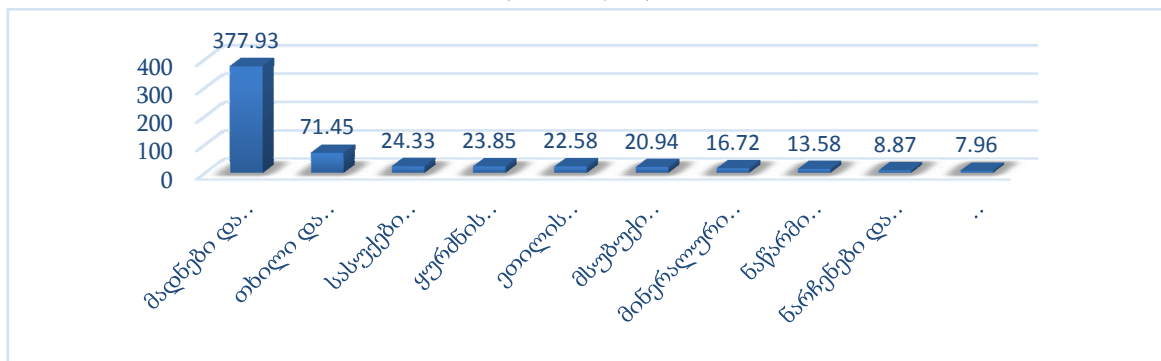
დიაგრამა 1. ევროკავშირთან საექსპორტო ქვეყნების ტოპ-ათეული 2021 წელი (მლნ. აშშ დოლარი)

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური (www.geostat.ge)

როგორც დიაგრამიდან ვხედავთ გეოგრაფიული სტრუქტურა არ შეცვლილა 2021 წელსაც და პირველ სამეულში შედის ისევ ბულგარეთი, ესპანეთი, გერმანია. თუმცა უნდა აღინიშნოს რომ პანდემიის პირველ წელს, 2020 წელს ექსპორტი ბულგარეთში გაიზარდა 2019 წელთან შედარებით 4%-ით, ესპანეთში - 82%-ით, გერმანიაში - 13%-ით, მაგრამ 2021 წელს 2020 წელთან შედარებით სამივე ქვეყანასთან კლების ტემპები დაფიქსირდა: ბულგარეთში - 20%, ესპანეთში - 21%, გერმანიაში - 4%.

დიაგრამა 2. ევროკავშირის ქვეყნებში ექსპორტირებული საქონლის ტოპ ათეული 2020 წ. (მლნ. აშშ დოლარი)

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური (<http://ex-trade.geostat.ge/ka>)

როგორც საკვლევ პერიოდში (2009-2020) სტატისტიკური მაჩვენებლების ანალიზმა აჩვენა, საქართველოდან ევროკავშირში ხორციელდებოდა უმეტესად სპილენძის მადნებისა და კონცენტრატების ექსპორტი, რაც 2020 წელს 2014 წელთან შედარებით 109,8%-ით, ხოლო 2009 წელთან შედარებით 510%-ით გაიზარდა. შემდეგ მოდის თხილი და სხვა კაკალი, რომელიც 2020 წელს 2014 წელთან შედარებით შემცირდა 49%-ით, მაგრამ 2009 წელთან შედარებით გაიზარდა 58%-ით. სამეულში მესამე ადგილზეა მინერალური და ქიმიური სასუქები, რომელიც 2020 წელს 2014 წელთან შედარებით შემცირდა 21.5%-ით, ხოლო 2009 წელთან შედარებით - 50%-ით.

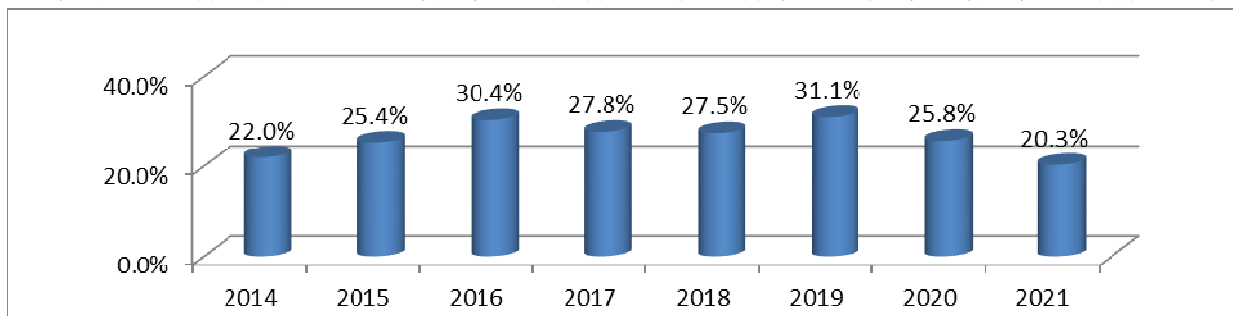
საინტერესოა თუ როგორია სასაქონლო სტრუქტურა ევროკავშირის ქვეყნებთან ექსპორტის მიხედვით პირველ სამეულში მყოფ: ბულგარეთში, ესპანეთსა და გერმანიაში. 2009, 2014 და 2020 წლების მონაცემების შედარებით ანალიზით გამოვლინდა, რომ ბულგარეთში უმეტესად ხორციელდებოდა სპილენძის მადნებისა და კონცენტრატების ექსპორტი, მისი მოცულობა 2020 წელს 2014 წელთან შედარებით გაიზარდა 110%-ით, 2009 წელთან შედარებით - 384%-ით. მეორე

ადგილზე სასუქები მინერალური ან ქიმიური, აზოტოვანი, რომლის ექსპორტიც ბულგარეთში 2020 წელს 2014 წელთან შედარებით - 63.5%-ით, ხოლო 2009 წელთან შედარებით 76.7%-ით შემცირდა. აღსანიშნავია, რომ თხილისა და სხვა კაკალის ექსპორტი 2020 წელს 2014 წელთან შედარებით შემცირდა 55.5%-ით, ხოლო 2009 წელთან შედარებით გაიზარდა 230%-ით. რაც შეეხება ესპანეთს - 2009 წლიდან ტოპ სამეულში შედიოდა თხილი და სხვა კაკალი, რომლის ექსპორტიც 2020 წელს 2014 წელთან შედარებით შემცირდა 20%-ით, ხოლო 2009 წელთან შედარებით გაიზარდა 233%-ით, შესაბამისად, 2020 წელს გადაინაცვლა მესამე პოზიციაზე, ხოლო პირველ პოზიციაზეა სპილენძის მადნები და კონცენტრატები, რომლის ექსპორტიც გაიზარდა 2020 წელს 2014 წელთან შედარებით 87,8%-ით, ხოლო 2009 წლის ტოპ ათეულში ეს საქონელი საერთოდ არ შედიოდა, ამასთან, ის 2020 წელს ესპანეთში ექსპორტირებული საქონლის 84%-ს შეადგენს. რაც შეეხება გერმანიას - სამივე წელს პირველ ადგილზეა თხილი და სხვა კაკალი, რომლის ექსპორტიც 2020 წელს 2014 წელთან შედარებით შემცირდა 21,8%-ით, ხოლო 2009 წელთან შედარებით გაიზარდა 124.7%-ით. ასევე ხორციელდებოდა ძირითადად ხილის ნატურალური წვენების, ღვინოების, შერეული საქონლის ექსპორტი, რომელთა წილი გერმანიაში ექსპორტირებულ საქონელში თითქმის თანაბრადაა გადანაწილებული.

აღსანიშნავია, რომ 2021 წლის წინასწარი მონაცემებით, ევროკავშირში ექსპორტის სასაქონლო სტრუქტურაში პირველ ადგილზეა ისევ სპილენძის მადნები და კონცენტრატები, რომლის ექსპორტიც ძირითადად ხორციელდებოდა ბულგარეთსა და ესპანეთში, მას ბულგარეთში ექსპორტირებული საქონლის 36,2%, ხოლო ესპანეთში ექსპორტირებული საქონლის - 8% უჭირავს. მეორე ადგილზეა თხილი და სხვა კაკალი, რომლის ექსპორტიც ხორციელდებოდა უმეტესად იტალიასა და გერმანიაში, და რომელიც იტალიაში ექსპორტირებული საქონლის 4%-ს და გერმანიაში ექსპორტირებული საქონლის 3.7%-ს შეადგენს. შემდეგ მოდის მინერალური ან ქიმიური სასუქები (რუმინეთში 4.3%), მინერალური და მტკნარი წყლები (ლიეტუვაში 2.8%), მსუბუქი ავტომობილები (ბელგიაში 2.6%) და ა.შ.

აღსანიშნავია, რომ საერთოდ მზარდია ადგილობრივი ექსპორტის დინამიკა, მაგრამ ევროკავშირის ქვეყნებთან პანდემიის პერიოდში შეინიშნება კლების ტენდენცია. 2021 წელს მისი მოცულობა 8%-ით, ხოლო 2019 წელთან შედარებით 29%-ით შემცირდა. შესაბამისად, შემცირდა ევროკავშირთან ადგილობრივი ექსპორტის ხვედრითი წილი მთლიანად ადგილობრივ ექსპორტში და 2021 წელს 20,3% შეადგინა, თუმცა ევროკავშირთან ადგილობრივი ექსპორტის ხვედრითი წილი ევროკავშირთან ექსპორტში სტაბილურად 90%-ის დონეზეა.

დიაგრამა 3. ევროკავშირთან ადგილობრივი ექსპორტის ხვედრითი წილი ადგილობრივ ექსპორტში

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური (<http://ex-trade.geostat.ge/ka>)

მცირდება რეექსპორტის მოცულობაც. ასე მაგალითად, 2021 წელს წინა წელთან შედარებით - 3%-ით, 2019 წელთან შედარებით - 14%-ით, ხოლო 2018 წელთან შედარებით 28%-ით შემცირდა. 2015 წლიდან დღემდე რეექსპორტის საშუალო წლიურმა ზრდის ტემპმა 96% შეადგინა. მამასადამე, ყოველწლიურად 4%-ით მცირდებოდა. ევროკავშირის ქვეყნებთან საგარეო ვაჭრობის სტატისტიკური შესწავლისას აუცილებელია საგარეო ვაჭრობის დონის დახასიათება. (გელაშვილი, ს., აბესაძე, ნ. მინდორაშვილი, მ., მუჩიაშვილი, მ., და ა.შ., 2017) საქსტატის მონაცემების საფუძველზე გავიანგარიშეთ შესაბამისი მაჩვენებლები და წარმოვადგინეთ ცხრილში:

ცხრილი 2. ევროკავშირის ქვეყნებთან საგარეო ვაჭრობის სტატისტიკური მაჩვენებლები

	2009	2014	2020
ექსპორტის დონე	0,076	0,17	0.19
იმპორტის დონე	0.33	0.63	0.5
საღდოს დონე	0.27	0,47	0.30
ბრუნვის დონე	0.39	0,80	0.69
იმპორტ-ექსპორტის თანაფარდობის მაჩვენებელი	5.56	3.82	2.58
საგარეო ვაჭრობის ეფექტიანობის მაჩვენებლები	70%	57%	44%

წყარო: ცხრილი შედგენილია ჩვენს მიერ საქსტატის მონაცემების საფუძველზე (www.geostat.ge)

ცნობილია, რომ ეკონომიკური გახსნილობის მაჩვენებლებს მიეკუთვნება ექსპორტისა და იმპორტის პროცენტული წილი მსპ-ში, ანუ ექსპორტისა და იმპორტის ქვოტები. ეკონომიკის ექსპერტები მიიჩნევენ, რომ ეკონომიკის გახსნილობის ხარისხი ჩაითვალოს მისაღებად, თუ ექსპორტის ქვოტა აღემატება 10%-ს. (ძევისაური, 2012) ჩვენ მიერ გაანგარიშებულ იქნა ექსპორტის ქვოტის მაჩვენებლები დინამიკაში.

ცხრილი 3. ევროკავშირის ქვეყნებთან ექსპორტისა და იმპორტის ქვოტების დინამიკა

წლები	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
იმპორტის ქვოტა	8.5	11.5	13.0	14.0	12.7	12.9	13.3	13.8	13.1	13.9	13.2	11.7
ექსპორტის ქვოტა	1.5	2.5	2.8	2.1	3.5	3.5	4.3	3.7	4.0	4.1	4.8	4.5

წყარო: ცხრილი შედგენილია ჩვენს მიერ საქსტატის მონაცემების საფუძველზე (www.geostat.ge)

ევროკავშირის ქვეყნებთან ეკონომიკის გახსნილობის ხარისხი ჯერ კიდევ მისაღები არაა. ექსპორტისა და მსპ-ს რეალური ზრდის მაჩვენებლების საფუძველზე გავიანგარიშეთ K გასწრების კოეფიციენტი, როგორც ორი მოვლენის ზრდის ტემპების შეფარდება და შედეგები წარმოვადგინეთ ცხრილის სახით:

ცხრილი 4. ექსპორტისა და მსპ-ს რეალური ზრდის მაჩვენებლების საფუძველზე გაანგარიშებული K გასწრების კოეფიციენტი

	ექსპორტი	ექსპორტი ევროკავშირთან	მსპ-ის რეალური ზრდა, პროცენტული ცვლილება	K გასწრების კოეფიციენტი	K ევროკავშირის ქვეყნებისთვის
2009	0.76	0.71	0.96	0.79	0.74
2014	0.98	1.02	1.05	0.94	0.97
2020	0.88	0.86	0.93	0.95	0.92

წყარო: ცხრილი შედგენილია ჩვენს მიერ საქსტატის მონაცემების საფუძველზე (www.geostat.ge)

როგორც მონაცემებიდან ჩანს, ექსპორტის ზრდის ტემპი ჩამორჩებოდა მსკ-ს ზრდის ტემპს, როგორც საერთოდ, ისე ევროკავშირის ქვეყნებთანაც. თუ 2009 წელს K გასწრების კოეფიციენტი დაფიქსირდა 0.74-ის დონეზე, 2019 წელს გაიზარდა და შეადგინა 0.97, 2020 წელს ისევ შემცირდა და შეადგინა 0.92. ეს ნიშნავს ინტეგრაციის არამდგრადი ტენდენციის გამოვლინებას.

დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ ევროკავშირის ქვეყნებთან სავაჭრო ურთიერთობების ინტენსივობის, შესაბამისად, საიმპორტო და განსაკუთრებით საექსპორტო ნაკადების მოცულობის ზრდის მიუხედავად, თანამედროვე ეტაპზე საქართველოს სავაჭრო ბალანსი ევროკავშირის ქვეყნებთან არის უარყოფითი; საკვლევ პერიოდში (2009-2020 წლებში) ექსპორტის საშუალო წლიური ზრდის ტემპმა შეადგინა 111%, ხოლო იმპორტის საშუალო წლიური ზრდის ტემპმა 105%, რაც ადასტურებს ექსპორტის ზრდის ტენდენციას; არაერთგვაროვანი იყო ექსპორტში ევროკავშირთან ექსპორტის პროცენტული წილის მაჩვენებლების დინამიკა. წილის ყველაზე მაღალი მნიშვნელობა დაფიქსირდა 2015 წელს და ის 28,3% -ს შეადგენდა. შემდეგ იწყება წილის მაჩვენებლის შემცირება და ბოლო მონაცემებით 20,8%-ია; ევროკავშირის ქვეყნებთან საქართველოს ექსპორტის მიხედვით ქვეყნების ტოპ ათეულში 2020 წელს ლიდერობდა ბულგარეთი, ესპანეთი, გერმანია. აღსანიშნავია, რომ საკვლევ პერიოდში ბულგარეთი ყველა წელს ლიდერის პოზიციას იკავებდა; 2009, 2014, 2020 წლებში საქართველოდან ევროკავშირში ხორციელდებოდა უმეტესად სპილენძის მადნებისა და კონცენტრატების ექსპორტი, თხილი და სხვა კაკალი, მინერალური და ქიმიური სასუქები; 2020 წლების მიხედვით გაანგარიშებული ექსპორტის ქვოტა ევროკავშირის ქვეყნებისათვის არ აღემატებოდა 10%-ს, ეს კი ნიშნავს, რომ ეკონომიკის გახსნილობის მაჩვენებელი მისაღები არ არის.

ლიტერატურა:

1. გელაშვილი, ს., აბესაძე, ნ. მინდორაშვილი, მ., მუჩიაშვილი, მ., და ა.შ. (2017). სტატისტიკა ეკონომიკისა და ბიზნესისათვის-2 (ლექციების მოკლე კურსი). თბილისი: თსუ. Retrieved from <https://old.tsu.ge/ge/faculties/economics/library/>
2. პაპავა ვ. (2020). „საქართველოს ევროპული გზა პანდემიური დეგლობალიზაციის პირობებში“, თბილისი, საქართველო. Retrieved from <https://www.gfsis.org/ge/blog/view/1091>
3. ლაღანიძე გ., (2018). საქართველოს საექსპორტო პოტენციალის მენეჯმენტის აქტუალური საკითხები. თსუ 2018. თბილისი: თსუ. Retrieved from <https://cu.edu.ge>
4. ძეგისაური ლ. (2020). COVID-19 და საქართველოს საგარეო სექტორის მოკლე სტატისტიკური რეტროსპექტივა. . “გლობალიზაციის გამოწვევები ეკონომიკასა და ბიზნესში“ (pp. 514-519). თბილისი: თსუ. Retrieved from <https://www.tsu.ge/ka/faculty>
5. ძეგისაური, ლ. (2012). საქართველოს საგარეო-სავაჭრო ურთიერთობების სტატისტიკური შესწავლა. ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი., თბილისი. Retrieved from https://www.tsu.ge/data/file_db/library/dzebisauri_sagareo.pdf
6. Abesadze, N. (2015). The Statistic Indexes of Penetrating the Products Manufactured in Georgia into European Market. ICEM-2015 (pp. 569-573). Elsevier.
7. Abesadze, N. (2015). The Statistic Indexes of Penetrating the Products Manufactured in Georgia into European Market., (pp. 569-573).
8. Gelashvili, S. Abesadze, N. Abesadze, O. Expected Trends In Trade Relations Between Georgia And The European Union. Folia Pomeranae Universitatis Technologiae Stetinensis. Oeconomica Issue 81. Pages 37-46
9. <http://ex-trade.geostat.ge/ka>. (n.d.).
10. <http://ex-trade.geostat.ge/ka>. (n.d.).
11. www.geostat.ge. (n.d.).

Impact of the COVID-19 Pandemic on Statistical Trends in Georgia's Export Relations with EU Countries

Nino Abesadze

*Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Associate Professor, Academic Doctor of Economics*

Nino Mebaghishvili

*Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
PhD Student*

SUMMARY

Under the conditions for modern level and scales of deepening the integrating processes, it is important to make the correct evaluation of the economic relations having been developed between Georgia and European Union. The paper discusses the main trends in Georgia's foreign trade with EU countries, analyzes the main statistical characteristics of foreign trade, reveals current trends in export relations, details the changes in the commodity structure, as well as trends in the geographical structure during the study period.

In characterizing the geographical structure of exports, the emphasis is on the characteristics of export relations with the top three countries of the period. The commodity structural changes characteristic for each period are analyzed, the indicators of the level of foreign trade are calculated, the characteristics of the opening up of the economy are analyzed on the basis of export and import quotas. According to the final results, the paper draws the appropriate conclusions.